

PAŠARŲ KOKYBĖS IR SAUGOS SISTEMOS EFEKTYVUMO DIDINIMAS LIETUVAI INTEGRUOJANTIS Į EUROPOS SĄJUNGĄ

Genovaitė Arbatauskienė¹, Antanas Sederevičius², Jurgis Kulpys², Romas Gružasuskas², Bronius Bakutis²

¹ Lietuvos žemės ūkio ministerija, Gedimino pr. 19, LT – 2025. Vilnius; tel.: (8~5) 23 91 141

² Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, 47181 Kaunas; tel.: (8~37) 36 33 62, (8~37) 36 34 08, (8~37) 36 27 72, (8~37) 36 32 08; el. paštas: vita.svedaite@lva.lt

Santrauka. Gyvūninių maisto produktų kokybę ir konkurencingumą daugiausia lemia pašarai, o pastarųjų vertę – gera gamybos praktika, patalpų, veterinarinių ir higienos normų, pašarų kokybės, deklaruojamų rodiklių bei privalomųjų saugos reikalavimų laikymasis.

Sėkmingas pašarų ūkio vystymas galimas tik teisiškai reglamentavus gamybą, laikymą, gabenimą, naudojimą ir prekybą bei pašarinių žaliavų, kombinuotųjų pašarų, pašarų priedų bei premiksų atitikčiai ir saugai keliamus reikalavimus. Europos Sąjungoje pašarų saugumui skiriamas didelis dėmesys. Tam tikslui parengta per 70 pagrindinių reglamentų, direktyvų bei sprendimų ir kelios dešimtys jų papildymų. Nuolat prižiūrima ir kontroliuojama, kaip įgyvendinami ir vykdomi teisės nuostatai (Kulpys, 2000).

Remiantis šia teisine baze, 2000 metais Lietuvoje priimtas Pašarų įstatymas. Jis nustato prekinį pašarų gamybos, laikymo, gabenimo, naudojimo, prekybos ir kokybės kontrolės teisinius pagrindus (Adomaitytė ir kt., 2001). Pagal Lietuvos pasirengimo narystei ES programos bei jos priedų – Teisės derinimo priemonių ir Acquis įgyvendinimo priemonių planus rengiami nacionaliniai pašarų teisės aktai, atitinkantys ES reikalavimus. Pašarų kokybės valstybinės kontrolės administravimą vykdo Žemės ūkio ministerija (ŽŪM), o kontrolę – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT).

Žemės ūkio ministro įsakymais patvirtinti daugiau nei 25 teisės aktai (kai kurie bendri su VMVT), kurie reglamentuoja prekinį pašarų ženklimą, deklaravimą, nustato privalomuosius atitikties (kokybės) ir saugos rodiklius, minimalius pašarų gamybai ir prekybai reikalavimus, veterinarinius higieninius reikalavimus patalpoms, nustato pašarinių žaliavų (medžiagų) ir pašarų priedų vertinimo principus ir kriterijus, pašarų kokybės valstybinės kontrolės vykdymo tvarką ir kt. (Adomaitytė ir kt., 2001). Pašarinių žaliavų, kombinuotųjų pašarų ir pašarų priedų atitikties bei saugos rodikliams įvertinti pagal ES reikalavimus jau patvirtinta daugiau kaip 40 tyrimo metodų ir 73 analizių metodikos (Arbatauskienė, 2002). Vyksta intensyvus nacionalinių pašarų sferos teisės aktų leidybos ir harmonizavimo su ES normatyvais darbas (Lukauskas, 2003).

Raktažodžiai: pašarai, kokybė, sauga, valstybinė kontrolė.